

16/07/1948 | י' תמוז תש"ח

מאת תמר הירדני - ספריית הקונגרס האמריקני,
רשות הציבור, ויקיפדיה

התרגשות הלוחמים הייתה בשיאה, קצת יותר מחודש לאחר שנפלה ביד האויב, עמדו לוחמי צה"ל הצעיר לשחרר את העיר העתיקה. "חיילי האצ"ל! אתם עומדים לכבוש את עיר קודשנו, בירת דוד", הוקראה פקודת היום לפני לוחמי האצ"ל שעמדו לפרוץ לעיר דרך השער החדש. תחושה דומה שררה בקרב לוחמי לח"י שעמדו לפעול גם הם באזור. מפקד העיר דוד שאלתיאל, שהסתמך על מטען נפץ מיוחד ("קונוס") שהיה אמור לפוצץ את שער ציון, הכין טֵלָה שאותו תכנן להקריב על הר הבית, לאחר שלוחמי חטיבת עציוני יחדרו לעיר מדרום. מבצע "קדם" שבו פעלו שלוש המחתרות במתואם, רגע לפני כניסת ההפוגה השנייה לתוקפה, יצא לדרך בליל י' בתמוז תש"ח (16.7.1948). בפועל, חוסר תיאום בין הכוחות, איבוד גורם ההפתעה, אש תופת שהמטירו הירדנים והכישלון בהפעלת הקונוס, הביאו לנסיגתם של כוחות ההגנה והלח"י תחת אש. אנשי האצ"ל שהצליחו לפרוץ לשער החדש, נאלצו לסגת גם הם בשל כישלון המתקפה בגזרות האחרות. תחושת הניצחון הפכה לאכזבה המלווה בחילופי האשמות. איחוד העיר נאלץ להמתין עוד י"ט שנים.